

Stockholm den 25 oktober 2021

NSPH:s svar på remiss SOU 2021:59 Vägen till tillgänglighet: långsiktig, strategisk och i samverkan

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) är en organisation som samlar patient-, brukar- och anhörigorganisationer inom det psykiatriska området. NSPH har idag 13 medlemsorganisationer. Dessa är RFHL, RSMH, Riksförbundet Attention, Sveriges Fontänhus, Riksförbundet Balans, Schizofreniförbundet, Frisk & Fri, SPES, SHEDO, Suicide Zero, Svenska OCD-förbundet, ÅSS och FMN.

Bland våra medlemsorganisationer finns personer med exempelvis autism, bipolär sjukdom, depressioner, utmattningssyndrom, ångestproblematik, självskadebeteende, schizofreni, ätstörningar och missbruksproblem med mera. I många fall är tillstånden mycket långvariga, i vissa fall livsvariga. Att man har flera olika diagnoser är vanligt, liksom samsjuklighet (i avseendet samtidigt beroende och psykisk ohälsa). Hos medlemsorganisationerna finns även många anhöriga, exempelvis syskon, vänner och vårdnadshavare, till ovan nämnda personer samt till personer som begått suicid.

NSPH ser patienter, brukare och anhöriga som en oumbärlig resurs genom deras särskilda kunskap och anser att deras perspektiv och erfarenheter bör ha ett större inflytande över beslut och insatser som berör dem både på individ- och systemnivå.

Vi välkomnar delegationens uppdrag som syftar till att öka tillgängligheten i vården och vill lämna följande synpunkter på förslagen.

1. Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

7 kap. 6a § Förslaget nedan innebär ökade ambitioner när det gäller hälso-och sjukvårdsrådgivning på distans som vi välkomnar:

Regionen ska organisera hälso- och sjukvården så att alla som omfattas av regionens ansvar för hälso-och sjukvård och som dessutom vistas i regionen kan få hälso-och sjukvårdsrådgivning på distans när som helst på dygnet. Genom hälso-och sjukvårdsrådgivning på distans ska råd ges om åtgärder som den enskilde själv kan vidta med anledning av sina symtom. Det ska även bedömas om den enskilde har behov av ytterligare hälso-och sjukvård. Den enskilde ska, vid behov, hänvisas till en vårdenhet. Råd, bedömning och hänvisning enligt detta stycke ska utgå från ett rådgivnings-och hänvisningsstöd. Regionen ska på en webbplats som är allmänt känd lämna information om

hälso-och sjukvård som så långt som möjligt motsvarar sådan information som lämnas vid hälso-och sjukvårdsrådgivning på distans enligt första stycket.

1.2 Förslag till förordning om ändring i hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

Vi tillstyrker förslaget men vill poängtera att behovet av att flera möjligheter till distanskontakt än telefon bör användas. Chattfunktioner och andra kommunikationsverktyg öppnar möjligheten till ytterligare anpassningar exempelvis för personer med funktionsnedsättning.

Möjligheten att vid omfattande kriser överföra samtal till andra regioner är intressant ur ett medborgarperspektiv, men förutsätter att det finns tekniska lösningar som medger detta.

2. Utredningens bedömningar och förslag

Regionala handlingsplaner

NSPH tillstyrker förslaget om att regeringen och regionerna gemensamt bör planera för ett långsiktigt tillgänglighetsarbete samt att arbetet bör omfatta årliga regionala handlingsplaner och uppföljningar.

Effektivt resursutnyttjande och kortare väntetider genom information om patienters valmöjligheter

Utredningen framhåller vikten av att regionen inte inväntar tidpunkten då patientens vårdgaranti överskridits innan åtgärder vidtas, utan agerar så snart det finns skäl att misstänka att vårdgarantin inte kommer kunna uppfyllas. Vi vill understryka vikten av att regionerna tar ett ökat ansvar för att informera och hjälpa patienterna till vård när man själv inte kan leva upp till Vårdgarantins tidsgränser.

Inför det fortsatta arbetet inom delegationen vill vi framhålla betydelsen av att Vårdgarantin förbättras så att den av medborgarna verkligen upplevs som en garanti inte som nu, främst som en målsättning.

Vidareutveckling av överenskommelsen om ökad tillgänglighet

Vi är positiva till att förslaget innebär att kommande Tillgänglighetsöverenskommelser ska innehålla flera delar samt lägger ett ökat fokus på strategiskt utvecklingsarbete. Prestationskrav utifrån resultat gällande kortare väntetider, utveckling av väntetidsstatistiken och strategiskt utvecklingsarbete kvarstår sedan tidigare överenskommelse, men vidareutvecklas. En ny del om regiongemensam pilotverksamhet införs. Denna del syftar till att under 5 år stimulera regionerna att bedriva regiongemensamt utvecklings- och förbättringsarbete för ökad kapacitet och effektivitet.

Det är svårt för oss att bedöma om de föreslagna modellerna för prestationsersättning är det bästa. Beträffande barn och ungdomspsykiatri vill vi dock framhålla att det är extra viktigt att utforma uppföljningsmått så att de minskar antalet patienter som har väntat riktigt länge på vård.

Vi välkomnar förslaget om att kommande överenskommelser ska innehålla utökade

krav på regionerna och SKR om förbättrad kvalitet i inrapportering och presentation av data till väntetidsdatabasen. Målet bör vara att tillskapa ett nationellt vårdsöksystem, där både patient och vårdgivare enkelt kan se var det finns ledig kapacitet.

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa

Conny Allaskog

Ordförande